REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiecare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 1. Brașov, Lunĭ-Marțĭ 1 (14) Ianuarie. 1902.

Din causa sfintei sërbătorĭ de mâne, Marțĭ, Sf. Vasilie, diarul nu va apăré până Miercurĭ séra.

Anul nou.

Anul, de care ne despărțim, ne lăsă cu nisce impresiunĭ, carĭ ne fac să simțim, că s'a petrecut ceva de mare cumpĕnă pentru poporul nostru, despre ce însĕ nu ne putem da deplin sémă. A fost un an de probă și de avertisment tot-odată pentru noi Românii dintre Tisa și Carpațĭ la încheierea a douĕ lustre, ce s'au succedat în viéța nóstră națională și de partid.

Cu ce ni-am ales în aceștĭ dece anĭ după atâtea frământărĭ, sbuciumărĭ și suferințe? Incătrău am pornit și unde am ajuns?

Erau umflate pânzele speranțelor, cu carĭ conducerea partidului nostru pornise la luptă la inceputul anului 1892. Cum s'au realisat aceste speranțe?

Atitudinea partidului nostru în fața alegerilor dietale și municipale din acest an avea sĕ fie mĕsurătorul pentru a judeca întru cât la întrebarea de mai sus se póte rĕspunde favorabil orĭ nu?

Fără de a mai esamina în acest moment părțile luminóse și umbróse ale amintitei atitudinĭ; fără de a asĕmĕna tabloul de acum dece anĭ, cu acela, ce ni-l'a oferit anul trecut, vedem și simțim cu toții deosebirea, vedem neajunsurile, ce le-au adus cu sine urgia contrarilor și slăbiciunea și patima din sînul nostru. Dér mai mult, suntem convinșĭ, că am ajuns la un punct, unde trebue sĕ ne oprim, ca sĕ ne cugetăm serios și conscențios, ce sĕ întreprindem în viitor, pentru-ca sĕ ne putem reculege după multele lovirĭ și desamăgirĭ, ce le-am suferit

Privind, așa convinșĭ, înaintea nóstră, ne cuprinde hotărîrea și sperața, că în viitor vom nisui cu toții a-l face tóte mai bine.

Și numai gândul, că va fi așa ne dă nouă putere de energiă. Gândul însĕ trebue sĕ se facă faptă, căcĭ numai așa póte fi scăpare pentru neamul nostru mult prigonit.

In rĕstimp de trei-decĭ de anĭ puterea publică n'a făcut nicĭ un singur pas, ca sĕ nu fi țintit la slăbirea ba la nimicirea nóstră ca individualitate etnică, ca Românĭ. Adusă lucrurile pĕn' acolo, încât partidele din dietă îșĭ aruncă una alteia în față ca pĕcat de trădare de patriă, orĭ-ce inclinare orĭ aparință de inclinare de a se arăta mai echitabil față cu Românii și cu celelalte naționalitățĭ!

Și regimul de acum nu se deosebesce întru nimic de cele de mai înainte, când e vorba de împăcarea naționalităților!

Noi Românii n'avem sĕ așteptăm decĭ dela nimenĭ nimic, ci totul are sĕ ne vină numai dela statornicia și hănicia nóstră propriă.

Drepturile unui popor nu se cerșesc și nu se dăruiesc, ci se eluptă. Acésta sĕ n'o uităm nicĭ-odată.

In anul nou ne așteptă déră continuarea grelei lupte, ce-o purtăm de peste trei-decĭ de anĭ, ba poporul român o luptă de sute de anĭ în contra acelorașĭ dușmanĭ.

Isbênda e încă fórte îndepărtată. Nicĭ că póte fi vorba de ea pe câtă vreme nu va străbate în massele poporului nostru consciința stărei deplorabile și umilitóre, la care e redus, și consciința demnității sale.

Consciința acésta s'o deșteptăm cu toții și la tot pasul în poporul nostru. Atuncĭ vom puté dice că am făcut mult, aprópe tot pentru causa nóstră, și ne vom apropia cu mulțĭ și marĭ pașĭ de un an nou fericit și în trebile nóstre publice naționale.

O voce despre autonomie. *„Budapesti Hirlap“*, organ guvernamental și care are conexiunĭ cu unii din membrii marcanțĭ ai Congresului catolic, ocupându-se în numĕrul sĕu dela 11 Ianuarie n. de cestiunea autonomiei catolice, scrie între altele:

„...Adevĕrat, că *guvernul nu vré sĕ satisfacă nicĭ celor mai moderate pretensiunĭ.* In jurstările actuale și după antecedențele întêmplate, nicĭ nu ne putem închipui guvern, care ar voi séu ar puté sĕ renunțe la influența sa asupra afacerilor catolice. Nimenĭ sĕ nu ne înțelégă greșit. Autonomia ar puté sĕ-șĭ ia originea numai din voința unanimă a puterii statului și a episcopilor. Așa-dér până atuncĭ când va fi un guvern, care într'adevĕr vré autonomia și care e și aplecat sĕ pregătéscă constant și cu dibăcie afacerea acésta, — până atuncĭ, dicem, póte sĕ se înființeze sub numirea de autonomie un organism óre-care, o creațiune incapabilă de a viețui, ea însĕ nu póte fi decât stérpă din punctul de vedere al interesului național, ce pretinde participarea mirenilor catolicĭ în afacerile bisericescĭ cu caracter lumean.... Noi am dori, ca congresul catolic sĕ nu priméscă nicĭ un fel de organism, ci sĕ-șĭ esprime postulatul, ca înființarea autonomiei catolice sĕ se facă în mare și în întreg pe basa acelei lucrărĭ, pe care a pregătit'o primul congres“.

Sĕ se ia așa-dér lucrul dela început și apoi catolicii sĕ aștepte venirea altui guvern mai accesibil pentru pretensiunile lor. Mai scurt dis, autonomia catolică sĕ se amâne *ad calendas graecas...*

Retragerea lui Goluchowski. Lui *„Hamburger Nachrichten“* i-se anunță din Viena, că ministrul comun de esterne *Goluchowski* și-ar fi înaintat cererea de *demisiune.* Scirea e combătută, ce-i drept, însĕ cercurile competente din Viena nu se îndoesc în aceea, că demonstrațiunile polonese din Galiția și împrejurarea, că locțiitorul galițian n'a rĕspuns la vorbirea lui Czartoriszky, a produs sânge rĕu în Germania și tot aicĭ este a-se căuta și causa pretinsei retragerĭ a lui Goluchowski. Scirea despre retragerea lui Goluchowski o aduce și fóia ruséscă *„Birsevija Vjedomost“* dicênd, că urmașul lui va fi baronul *Lexa-Aehrenthal,* ambasador austro-ungar la Petersburg, care este amic sincer al apropierii Austro-Ungariei de Rusia.

Bate câmpiĭ. — Fanaticul sĕcuiŭ *Becsics* Gustav a publicat o broșură întitulată *„Acțiune națională“.* Ce spune Beksics? Drept corolar al fantasmagoriilor, ce le pune pe hârtie, el dice: „Ungaria séu va fi, în viitorul apropiat stat național, séu nu va mai rĕmâné mult timp în hotarele ei de adĭ“. Teribilă alternativă pentru — șoviniștĭ! Și ca sĕ fie stat național, Beksics strigă după sprijin pentru maghiarime pe tóte tĕrîmurile. Munca, ce *trebue* sĕ se desfășóre, are sĕ fie *culturală* și *economică*: importantă e mai ales politica economică națională. Beksics vorbesce în deosebĭ despre Secuime, unde ar trebui sĕ se facă o „înțeléptă“ colonisare, sĕ se creeze industrie și institute de banĭ, „carĭ sĕ ia lupta cu *Albina*“. Orĭ în cătrău se întórce, tot de naționalitățĭ se isbesce Sĕcuiul. Ar vré sĕ le scie odată sub glia verde, ca pe „globul maghiar“ numai Maghiaro-Secui sĕ existe.

Invalidarea mandatului din Deșiŭ, mandat cu care întrase în dieta actuală contele *Teleki* Domokos, preocupă viu opiniunea publică maghiară și pressa. Mai interesant e, că Curia n'a invalidat mandatul din motive formale, ci pentru *corupțiune și tractare cu mâncărĭ și bĕuturĭ.* Acesta e primul cas în Ungaria de câte-va decenii încóce. Dér și mai interesant e, că Curia a scos ast-fel din dietă pe un magnat maghiar și vechiŭ mameluc guvernamental — fapt, asupra căruia foile „liberale“ plâng ca Ieremia pe ruinele Ierusalimului. Aceste foi bănuesc și acusă Curia de nedreptate, ba unele din ele dau a-se înțelege, că în afacerea invalidării mandatului n'au jucat rol dovedile obiective, ci téma, că de s'ar ordona o cercetare, s'ar descoperi, că fișpanul din Solnoc-Dăbâca a primit ordin de sus sĕ dea poruncĭ funcționarilor din administrație a vota toțĭ pentru Teleki Domokos. In petiția prin care s'a atacat mandatul, se dice între altele, că alegĕtorilor românĭ li-s'a dat banĭ, mâncare și bĕutură și gendarmii i-au ținut închișĭ într'o câreiumă, ca sĕ nu fugă. Fisolgăbirĕul i-a dus sub escortă de gendarmĭ la curtea grofului Eszterhazy din Hollomezö, unde i-au tractat cu bĕutură și în dorii dilei i-au pus în trăsurĭ și — la Deșiŭ cu ei. Aicĭ i-au închis într'un restaurant. Insușĭ contele Teleki i-a omenit cu cognac și colac pe cei 49 alegĕtorĭ românĭ.

Alegerea din Deșiŭ a fost o copie fidelă a alegerilor de sub Tisza-Banffy — sentința Curiei însĕ e ceva caracteristic și neobicĭnuit în Ungaria.

„Ne pustiim!“—esclamă cu durere Francisc *Kossuth* în „Egyetértés“—adecă s'ar fi pustiind Maghiarii. Și ce gândițĭ, cine le-ar ocupa locul? Cine, décă nu — „Valachii“. A cetit Kossuth chiar în fóia lui, că în cei din urmă trei anĭ 78 de proprietățĭ vechĭ maghiare au cădut în mânile Românilor. O fi, póte. Dér a cui e vina?

Kossuth, firesce, scóte sabia în contra băncilor românescĭ și le face vinovate pe acestea. Li-ar tăia capul, de ar puté, ca și Bekiscs. Mai dice Kossuth, că de vină ar fi și „articuluș“-ul din 1695, care a impus domnilor de pĕmênt maghiarĭ sĕ cruțe pe iobagĭ, ca sĕ aibă cu cine-șĭ munci câmpul și plăti dările. Atuncĭ, dice, au invadat iobagii în moșiile nemeșescĭ și s'au rĕspândit ca roiul în Ardeal. Urmașii lor au ocupat apoi pămêntul, — și vĕ puteți închipui, ce conclusiunĭ mai trage Kossuth. Sireacii! Ei se prăpădesc, ei domnii și stăpânii, și noi cei prigonițĭ și nemiluițĭ, boerim! De vrețĭ sĕ ve amusațĭ nițel, citițĭ articolul lui Franczi Kossuth din „Egyetértés“, nr. dela 12 Ianuarie.

Partidul poporal catolic a mai repurtat o victorie, cucerind cercul Galgocz al cărui mandat din Octomvrie îl nimicise Curia. La alegerea de Joi a reușit poporalul Paul *Meszlenyi* față de liberalul *Rudnyanszky* Bela. „Alkotmany“, organul oficios al partidului, jubiléză esclamând: „Étă cum în contra minciunilor liberale și a volniciei, zidim cetatea tare a adevĕrului pe stânca conscientelor“....

Petiția din Năsĕud. Curia a desbătut petiția din Năsĕud, care ataca mandatul deputatului Dr. Beck Marcell și pretindea invalidarea lui pe motive de presiunĭ și corupțiunĭ. Petiția cerea, ca mandatul sĕ i-se dea lui Csokan Janos. Curia a respins petiția.

Cultura maghiară și naționalitățile.

Comisiunea financiară a dietei a desbătut în trei ședințe *budgetul ministeriului de culte și instrucțiune publică.* Deja în prima ședință de Joi s'au îndreptat atacurĭ nesăbuite în contra șcólelor nemaghiare și a învĕțămêntului confesional, și am vĕdut, cum ministrul Wlassics a asigurat pe kossuthiștĭ și guvernamentalĭ, că politica culturală maghiară stă adĭ pe temelii tarĭ și causa maghiarisării merge înainte cu pașĭ sigurĭ.

Desbaterea s'a continuat în ședința de Vinerĭ. La posiția: „gimnasiile de stat“, *Komjathy* Bela a accentuat din nou greșita plasare a gimnasiilor acestora din punct de vedere *naționalist.* Komjathy ar dori, ca aceste gimnasii sĕ facă minunĭ în rĕspândirea culturei maghiare și a maghiarisării—*Berzeviczy* Albert l'a combătut arătând, că școlele de stat înființate în ținuturile locuite de naționalitățĭ aduc marĭ servicii ideii de stat maghiar; ele sunt chemate în primul rênd de a ridica nivelul cultural al Maghiarilor, dér tot-odată dau și *naționalităților* putința de a-se cultiva (di: *maghiarisa* — Red.) — Fostul ministru de tristă amintire *Hieronymi* e de părere, că nu felul cum sunt plasate școlele medii póte sĕ fie lucru principal, ci *cucerirea tinerilor nemaghiarĭ* de către societatea maghiară.

Cam de aceeașĭ părere e și d-l *Wlassics.* El dise, că cea mai corectă politică față cu *naționalitățile* este a face, ca *cultura maghiară sĕ atragă* pe ceilalțĭ cetățenĭ (nemaghiarĭ). Nu e de părere tocmai, ca sĕ se aplice forța, dér *causa maghiarismului* trebue sĕ o apere cu energie.

S'a vorbit și despre *școlele de fete.* Și aicĭ Komjáthy a fost cel dintâiŭ, care și-a ridicat cuvêntul în contra *școlelor de fete românescĭ,* arătând asupra pretinsului *pericol* ce-l involvă *sporirea institutelor române* de acest fel. El cere dela ministru control și strictă ... maghiare — *Wlas-*

sics s'a ridicat îndată sĕ-i rĕspundă, luminându-l și liniștindu-l.

La posiția *inspectoratelor școlare* Geza *Papp* a spus, că dreptul de control al statului asupra șcólelor confesionale e prea neînsĕmnat din punct de vedere al *maghiarismului*. Supĕrat trebue sĕ spună, că copiiĭ instruițĭ în limba maghiară prin „ovodele“ statului, décă întră în șcólele poporale îșĭ uită limba maghiară. — *Wlassics* cade și aicĭ ca pisica, în rĕspunsul ce-l dă. El spune, că a dat o nouă ordonanță privitor la învĕțarea limbei maghiare, care *va servi cu efect causa maghiarismului.*

*

Nu scim la care ordonanță s'a provocat ministrul Wlassics, căcĭ ordonanțele ministeriale ungurescĭ rĕsar adĭ ca bureții după plóie în tóte direcțiunile. Vedem însĕ, că adversarii noștri sunt tot mai impetuoșĭ, tot mai îndrăsnețĭ și mai *teremtette* împotriva limbii și culturi popórelor nemaghiare. Cu sila vor sĕ ne impună limba și cultura lor și în mijlócele de aplicat spre ajungerea acestei imorale țînte, sunt nealegĕtorĭ și neadormițĭ.

Luptă crâncenă trebue sĕ susținem pentru a-ne apĕra tesaurul cel mai scump, *limba* și prin limbă naționalitatea. Și susținem lupta acésta tocmai față cu factorii, carĭ chemațĭ ar fi, sĕ dea și ei sprijin la desvoltarea și cultivarea națiunilor nemaghiare, décă e, ca țéra acésta sĕ mérgă spre întărire și consolidare. In loc sĕ fie așa, în loc sĕ ne bucurăm și noi de egală ocrotire și îndreptățire, pe tóte căile îndurăm prigonirĭ, în tóte direcțiunile suntem expușĭ asupririi și nedreptățirii.

Nu-șĭ gândesc óre domnii din Peșta, că unde o sĕ ajungă cu politica de anihilare ce o fac, și ce se va alege din țéra în care majoritatea covîrșitóre a locuitorilor sunt privițĭ și tractațĭ ca strĕini pe pămĕntul și în vatra lor străbună?

Congresul pentru autonomia catolică.

Joia trecută s'a deschis în Budapesta *congresul pentru autonomia catolică.* Ședința de Joi a fost numai formală, de constituire. Desbaterile au început în ședința de Vinerĭ, după-ce majoritatea a respins propunerea lui *Simonyi-Semadam,* ca adecă înainte de desbaterea în merit, comisiunea de 27 sĕ clarifice congresul privitor la diferențele esistente între proiectul elaborat de numita comisiune și între punctul de vedere al guvernului. Pentru propunerea Simonyi-Semadam au pledat Stefan Rakovszky, Gabriel Ugron și contele Zichy. Contra ei a vorbit contele Apponyi. Propunerea fiind respinsă de majoritate, s'a deschis desbaterea în merit, vorbind delegații Fr. Major și Georg Micsura.

Étă câte-va amĕnunte:

Ședința a presidat'o contele Iuliu *Szapary*. S'a cetit procesul verbal al ședinței prime asupra căruia s'a încins o discuție pasionată. Congresul a decis, ca procesul verbal sĕ fie redigeat din nou și verificat.

La ordinea dilei *Simonyi-Semadam* șĭ-a motivat printr'un lung discurs propunerea despre care am făcut amintire. El găsesce necesar, ca comisiunea de 27 sĕ clarifice congresul asupra diferențelor esistente între proiectul elaborat de ea și între vederile guvernului, căcĭ altfel nu se va ajunge la nimic și se va face numai risipă de timp, se va zidi pe nisip și resultatul va fi dubiu. Tot ce se va dobêndi, va fi o intimidare și membrii congresului nu vor sci nicĭ-odată, că óre factorul, care deține puterea, voesce s'o esercite acésta față de congres pe basa legei, orĭ din punct de vedere politic și de partid. Orĭ că facem autonomie, orĭ nu. Décă guvernul nu vré sĕ dea avea o autonomie, atuncĭ sĕ nu se jóce cu noi, căcĭ nu suntem copii. Décă suntem catolicĭ și simțim că catolicismul e primejduit în Ungaria și are lipsă de autonomie, atuncĭ sĕ nu ne lăsăm a fi purtațĭ [...] sfóră, ca marionetele, pe carĭ mânĭ necunoscute le pórtă dela spate. Numai atuncĭ vom sci ce e de făcut cu autonomia, décă vom fi lămurițĭ asupra atitudinei guvernului. Și „a nu dice nimic“ e o părere, dér atuncĭ vom sci ce e de făcut, nu ne vom tocmi, ci vom pretinde drepturile, ce ni-se cuvin după lege.

Saghy Gyula e de părere sĕ nu se împiedece desbaterea generală.

Rakowszky Stefan dice, că a sunat ora ultimă. Congresul nu e o hală de vêndare, unde sĕ se facă tocmelĭ cu guvernul. Lucrul se tărăgănéză acum de trei anĭ. Guvernul a vrut să arunce odiul zădărnicirei autonomiei pe alțĭ factorĭ. Totdéuna a dis episcopatului: sĕ poftéscă a-șĭ espune congresului părerea. El a și făcut'o; guvernul însĕ tot-déuna s'a ascuns după pereți spaniolĭ. Acum după-ce elaboratul a trecut prin retorta tuturor comisiunilor, guvernul dice, că-i este greu a-și espune punctul sĕu de vedere înaintea unei comisiunĭ mai marĭ, doresce însĕ sĕ se designeze trei bărbațĭ de încredere, și-șĭ va spune părerea. După-ce s'a făcut și acésta și după-ce s'a redactat un proiect de autonomie fórte strîmt, audim în césul din urmă dela bărbații comisiunei de trei, că nu vrea guvernul sĕ ne dea nicĭ drepturile cuprinse în proiectul de față, că esistă și acum diferențe, nouĕ necunoscute. — Oratorul spune mai departe, că organismul proiectat nu satisface așteptărilor, căcĭ se négă și minimul de drepturĭ. Invinuesce pe Apponyi, că esitéză a da lămuririle de lipsă asupra diferențelor și se declară pentru propunerea Simonyi-Semadam.

Ugron Gabor dice, că congresul catolic nu e demn de rolul, ce i-se pregătesce. Catolicii trebue sĕ stea pe basa legei, căcĭ décă congresul s'ar abate dela basa strictă de drept, atuncĭ el se supune dictatului unor factorĭ strĕinĭ. Când guvernul nu țintesce la organisarea autonomiei celor 8 milióne de catolicĭ pe basa dreptului, ci tinde a vîrî zizanie și conflicte, congresul s'a abătut dela basa de drept și a pășit pe terenul tĕrguelilor. Sĕ ni-se desvăléscă odată situațiunea în tótă umilirea ei și aceia, carĭ vor sĕ priméscă situațiunea acésta. — Primesce propunerea Simonyi-Semadam.

Pentru propunere mai vorbesce contele Ferdinand *Zichy* și Francisc Major, apoi se face votarea. Propunerea e respinsă cu 67 contra 45 voturĭ.

Se începe desbaterea generală a elaboratului comisiunei de 27.

Fr. *Major* întrébă, décă după tóte câte s'au petrecut și după umilirile ce le-a suferit catolicismul ungar, se póte óre primi o instituție, care deja din nascere vegetéză, în care nu se găsesce forță, pulsațiune, din care sângele a fost scurs și care numai prin mijlóce artificiale póte fi scutită de perirea timpurie. Declară, că membrii congresului n'au fost trimișĭ, ca sĕ vêndă, ci se elupte drepturĭ.

Micsura Georg nu primesce elaboratul comisiunei de 27, fiind-că e mai bine sĕ n'ai nimic, decât sĕ ai ceva rĕu. Crede, că precum Wekerle a mijlocit dela corónă întroducerea căsĕtoriei civile, așa și primatele cu episcopatul vor sci sĕ esopereze dela corónă scutirea drepturilor católicilor.

*

In ședința dela 11 Ianuarie contele Albert *Apponyi* a dat lămurirĭ cu privire la activitatea comisiunei de 27 și la punctul de vedere al guvernului. Guvernul nu e aplecat a renunța la stabilirea budgetului fondurilor și nu renunță la conducerea șcólelor superióre și medii catolice regescĭ; dă însĕ congresului dreptul de a conlucra și el la stabilirea budgetului și la inspecțiunea șcólelor. Mai ales în judecarea delictelor contra religiunei consiliul de direcțiune ar presenta ministrului pe președintele anchetei și înainte de a-se aduce sentința ministrul ar cere totdéuna părerea respectivei autorități eclesiastice. Décă congresul primesce punctul de vedere al guvernului, el nu renunță la un drept. Apponyi spune, că autonomia va avé tóte șcólele poporale și organisația comunităților bisericescĭ în întregimea lor; altă sferă de drept autonomia nu va căpĕta, ea însĕ va fi pretutindenĭ unde vine sub decisiune vre-o afacere, ce atinge interesele bisericescĭ. Din asĕmănarea perderilor și câștigurilor contele Apponyi ajunge la resultatul, că *catolicii pot primi autonomia acésta,* care ar fi o forță statornică pentru toțĭ catolicii din Ungaria; ea ar fi o armată organisată față cu glótele vechi neorganisate. Primesce proiectul comisiunei de 27.

Vorbirea lui Apponyi a întîmpinat și aprobărĭ și desaprobărĭ. O parte a episcopilor au aplaudat pe orator; archiepiscopul *Samassa* l'a felicitat chiar. La discursul lui Apponyi, probabil, vom mai revenĭ.

Președintele a dat apoi cuvêntul contelui Ferdinand *Zichy,* care a vorbit în contra proiectului. El dise între altele, că pe basa celor spuse de Apponyi, nicĭodată catolicii nu vor ajunge în posițiunea, ca autonomia sĕ-șĭ validiteze influința sa asupra învĕțămêntului. Disposiția contemplată de guvern involvă o directă renunțare, căcĭ directorii șcólelor nu vor fi numițĭ de autonomie, ci de ministru, alegênd acesta dintre cei pe carĭ autonomia îĭ candidéză. Nu va fi tot-déuna Wlassics ministru; póte sĕ vină unul mai bun séu altul mai rĕu decât el, și atuncĭ nu se va cunósce intenția urmașulai sĕu asupra lucrurilor, față de carĭ se cunosc adĭ părerile lui Wlassics. Contele *Zichy* nu privesce autonomia ca factor legislativ, ci ca un organism, care-șĭ așterne resoluțiile supremului patron. Nu primesce proiectul comisiunei de 27 și cere, ca congresul sĕ se reîntórcă la punctul vechiŭ de mânecare și sĕ desbată vechiul proiect de statut.

Adĭ s'a ținut a treia ședință.

Germania și Englitera.

Ședința dela 10 Ianuarie a parlamentului german a fost una din cele mai interesante. La ordinea dilei era desbaterea budgetului.

Primul orator *Bassermann* (liberal național) salută cu bucurie bunele raporturĭ dintre Germania și Rusia, confirmate și cu ocasia întrevederii din Danzig. Privitor la relațiile cu Austria oratorul relevă critica prințului Czartoriszky din dieta galițiană, care s'a esprimat nefavorabil asupra raporturilor interne din Germania.

Liebermann-Sonnenberg (partidul reformei) cere mai întâiŭ reglementarea jidovilor și trece la politica esternă. El atacă pe ambasadorul german din Londra Wolff-Metternich, care *inter pocula* a criticat însuflețirea Germanilor pentru Burĭ. Stilul juvenil estravagant ar trebui sĕ se manifesteze tocmai în iubirea de patrie, ér acelora carĭ ne infaméză, sĕ nu le arătăm smochina în buzunar, ci *sĕ-i isbim cu pumnul în nas.* „Fiind-că poporul german vede în *Chamberlain* pe pricinuitorul rĕsboiului, el pentru noi este *ștrengarul cel mai mișel din lume.*“

Vorbitorul e chemat la ordine.

Liebermann continuând: N'am alt termin pentru Chamberlain. Soldații germanĭ veteranĭ trebue apĕrațĭ față cu asemĕnarea ce a făcut'o Chamberlain. Ei nu sunt bandițĭ și tâlharĭ. E clar, că armata englesă în mare parte e o bandă de jefuitorĭ.

Cancelarul *Bülow,* luând cuvêntul, crede, că esprimă dorința majorității camerei când doresce, ca astfel de obiceiurĭ de critică sĕ nu se împămêntenéscă în discusiunile parlamentului față cu miniștri streinĭ. Regretă adênc declarațiile antovorbitorului asupra armatei unui stat, cu care Germania stă în bune relații. Nu e permis sĕ se ofenseze armatele strĕine. Câte-va dile mai înainte a respins încercarea de a-se atinge cine-va de numele armatei germane. Décă respingerea acésta ar vré sĕ fie un pretext pentru a-se forța o altă atitudine față cu rĕsboiul sud-african, séu un pretext pentru a-se crea raporturĭ neamicale între poporul german și alt popor cu care Germania nicĭ odată n'a stat pe picior [de] inimiciție, atuncĭ — dise Bülow — nu s[tă] la îndoială a declara, că la așa ceva n[u] sĕ particip. Cu discursurĭ, cu proiec[te de] resoluțiunĭ și meetingurĭ nu vom suferi s[ĕ] ni-se determine direcția nostră politică. Interesele și demnitatea nóstră pretind sĕ *menținem raporturĭ pacînice și amicale c[u] Englitera.*

Cancelarul îșĭ esprimă apoi regrete[le] asupra modului, în care unul din vorbito[ri] s'a pronunțat despre raporturi interne din Austria. Pe cum Germania n'ar vedé cu ochi bunĭ, décă cine-va s'ar amesteca în afacerile interne ale ei, tot așa Germa[nii] trebue sĕ trateze afacerile interne ale altora cu tactul, care e basa cea mai bun[ă] a raporturilor sănĕtóse internaționale.

Ortel (conservativ) pretinde o [...] energică apĕrare a misionarilor germ[ani] din Transvaal. E pe deplin esplicabil, dise, décă revoltei generale în contra lui Cham[berlain] i-s'a dat și în parlament o espresiune mai tare. *Asupra rĕsboiului di[n] Africa-de-sud va cădé blĕstemul,* precum [și] asupra acelora, carĭ l'au provocat și car[ĭ] au tolerat, ca acest rĕsboiŭ sĕ fie purtat cu atâta necruțare. Vrem sĕ restabilim raporturile tradiționale cu Englitera, cum era pe timpul lui Bismarck. Vrem sĕ stăm față 'n față ca bunĭ amicĭ, dér suntem recĭ până 'n adêncul inimei și ne vom ține mânile în buzunar, când e vorba, ca sĕ scótem castanele din foc pentru amic. Ținem la tripla alianță între marginile trase de cancelar. *Posiția nóstră este atât de tare, încât n'avem plăcerea sĕ alergăm după nimenea.*

SCIRILE DILEI.

— 31 Decemvrie v.

An nou fericit, *cu bine și cu isbândĭ în tóte, dorim cetitorilor, colaboratorilor, corespondenților și tuturor amicilor foiei nóstre!*

Serbarea dilei de 1 Ianuarie în Bucurescĭ „Monitorul Oficial“ publică următorul program pentru serbarea dilei de 1 Ianuarie: Majestatea Sa Regele, împreună cu Alteța Sa Regală Principele Ferdinand și încunjurat de Curtea Regală, asistă la oficiul divin, ce se va celebra la Sf. Mitropolie, órele 10 jum. diminéța, față fiind d-nii ministri, d-nii președințĭ și membrii adunărilor legiuitóre, carĭ se vor afla în capitală, înaltele curțĭ de casațiune și le compturĭ, Curțile și tribunalele, d-l primar cu consiliul comunal, oficerii generalĭ și superiorĭ, carĭ nu vor fi sub arme, camera de comerciu și funcționarii superiorĭ ai Statului. Trăsura Majestății Sale Regelui va fi escortată de un escradon de cavalerie. După serviciul divin, Majestatea Sa Regele trece în revistă garda de onóre înșirată în curtea Sf. Mitropolii și merge în apartamentele I. P. S. S. Metropolitului Primat, unde primesce felicitările înaltului cler și ale persónelor presente. In acea di, la Palatul din oraș, vor fi deschise registrele de înscriere.

Promoțiunĭ în capitlul din Lugoș. Fóia oficială publică promoțiunea graduală din capitlul gr.-cat. din Lugoș. Ilustr. Sa Petru *Pop* a fost numit canonic preposit, R-ssmul Beniamin *Densușan* canonic lector R-ssmul Ioan *Boroș* canonic custode, R-ssmul Mihaiu *Gianu* canonic cancelar. În același timp fù numit de canonic prebendat R-ssmul d-n Nicolae *Nestor* vicarul Hațegului.

Pom de Crăciun. Principele moștenitor român *Ferdinand* a fost Vinerĭ diminéța la Bêrlad. Aci, după-ce a asistat la pomul de Crăciun al soldaților reg. 4 de roșiorĭ, al căruĭ comandant, după cum se scie, este principesa Maria, s'a întreținut mai mult timp cu ofițerii superiorĭ și inferiorĭ și apoi în uralele publicului Bêrlădean, a părăsit acel oraș îndeptându-se, spre capitală.

În dìua a doua de Crăciun, *d-na și d-l G. Gr. Cantacuzino* organizaseră un strălucit *pom de Crăciun în onórea micilor principĭ regalĭ Carol, Elisaveta și Maria.*

Un mândru molift, adus din pădurea Zamora de pe valea Prahovei, cu ramurî se și întinse, încărcat și înconjurat de-o mulțime de jucării de tot felul aduse anume din Francia și Germania, se ridica strălucitor de lumină în mijlocul salonului celui mare al d-nei Cantacuzino. La serbarea acésta de copii, cu totul intimă, au asistat: M. S. Regina, Principele Ferdinand și Principesa Maria cu micii principi Carol, Elisabeta și Maria, apoi d-na Olga Mavrogheni, mare dómnă de onóre a Reginei, d-na Bengescu, dómnă de onóre, d-l George Filipescu, mare mareșal al curții regale, d-na Zoe Rîmnicéanu, dómnă de onóre a Principesei Maria, și d-l general Robescu, șeful Casei Altețelor Lor Regale, precum și părinții copiilor, carî au luat parte la serbare. Peste tot erau 40 de copii..

Punctul culminant al serbării a fost împărțirea darurilor. M. Sale Reginei și A. S. R.. Principesei Maria li-a revenit câte un admirabil vas Gallé, încărcate cu orchidee. Principelui Carol i-a revenit o cutie mare cu soldațî de oțel, representând tipurî militare din armata română, un poney mare și diferite alte jucării. Principesei Elisabeta un teatru Guignol, conținênd un mare numĕr de păpușî frumóse, apoi un clown, care, mișcat prin un mecanism ingenios, opera o mulțime de esercițiî gimnastice, precum și o admirabilă păpușă de mărime naturală împodobită cu mătăsurî ·și dantele. Micei principese Maria o sumă de alte jucării. După împărțirea darurilor a avut loc un lunch din cele mai splendide, la care au luat parte la două mese, frumos împodobite, toțî copiiî presențî în frunte cu micii principî regalî, la o-a treia masă Regina, Principele Ferdinand și Principesa Maria cu suitele și învitații. Serata a fost din cele mai vesele și a durat dela 5—7½ séra.

Los von Rom. „Evangelische Kirchenzeitung" spune, că în 1901 au trecut dela catolicism la protestentism 6000 de persóne. Anul precedent trecuseră numai 4516 — prin urmare mișcarea e în crescere. În decurs de trei anî numĕrul convertiților trece peste cifra de 27,000.

Bal în Sibiiu. *Reuniunea femeilor române din Sibiiŭ* va aranja un bal în 25 Ianuarie st. n. 1902 în sala cea mare a casei societățiî (Gesellschaftshaus). Începutul la 8 óre séra.

„Albina"—efecte cauționabile. „Pester Lloyd" din 5 l. c. ia act de un circular al ministrului de comerciŭ Hegedüs, în care sunt numite efectele, carî se primesc drept *cauțiune* la întreprinderile statului. Între acele efecte pentru prima-óră vedem figurând și *scrisurile fonciare* ale institutului de credit și de economii „Albina" din Sibiiu.

Din Bucurescî ni-se scrie: În séra ḑilei a treia de Crăciun, Societatea *„Frăția"* a Românilor ardelenî din Cața, și-a ținut obicînuitul sĕu bal popular, în sala *Teatrului Eforiei* din Bucurescî. Dornicî de petrecere și conscienți de obolul ce-l dau pentru realisarea scopului, ce i-a grupat în jurul acestei societățî de binefacere și patriotică, — frații noștri transilvănenî s'au presentat într'un numĕr fórte frumos. Marele salon și lojele erau ticsite de lume. La întrarea d-lui *Ignatie Mircea*, președintele harnic și iubit al „Frăției", care de mai mulțî anî conduce cu multă destoinicie și dragoste acéstă societate, publicul îi face o entusiastă primire, dând gingașei dómne, soția d-sale, un frumos buchet de florî. Musica intonéză cântecul redeșteptării nóstre naționale. Apoi se încinge o horă, era hora frăției, pe care o jucau Românî—sunt sigur — de sub mai multe stăpânirî. Costumele variate și admirabile, focul tinereței, pe care-l scóte căldura dansului și a sentimentelor în obrajii-bujorî ai fetelor și ai flăcăilor, animația și cântecul lăutarilor alternațî la timp de sunetele unei musicî militare, ne face sĕ uităm pentru un moment „tótă grija cea lumĕscă". Incassările s'au urcat, după cum mi-s'a spus, aprópe la 2000 lei. Comitetul societății, merită tótă lauda pentru activitatea, ce a desfășurat și cu acéstă ocasiune. Trăéscă *„Frăția"*. În séra anului nou va fi o serbare frumósă populară împreunată cu joc, dată de societatea Dacia Traiană și Frații Românî, tot în sala Teatrului Eforiei. — *B.*

In loc de felicitări la anul nou au contribuit pentru *masa studenților români* din Brașov d-nii: Dr. I. *Hosanu*, Brașov 10 cor. și Dr. Aug. *Lemenyi* 10 cor.; ér pentru *Casa Națională* d-nii Beniamin *Clococean* (Tohanul-vechiŭ) 2 cor. și G. I. *Nica* comerciant Brașov 5 coróne — Atât din partea administrațiunei fondului mesei studenților, cât și din partea despărțĕmêntului Brașov al „Asociațiunei", se aduce marinimoșilor dăruitorî călduróse mulțumite.

Tripourî. Vinerî nóptea judecătorul de instrucție Hamangiu împreună cu d-l prim-procuror San Marin au făcut descinderî la mai multe tripourî din Bucurescî. S'au arestat mai mulțî antreprenorî de tripourî, carî vor fi supușî judecății. Însemnate sume de banî s'au confiscat de pe masa verde, împrejurul căreia tineretul nostru aștepta cu inima palpitând ca norocul sĕ decidă asupra... sórtei. Încurênd parchetul va face nouĕ descinderî și pe la alte tripourî, hotărît fiind a stîrpi acele localuri de desfrâu și ruină.

Pentru masa studenților românî din Brașov au întrat cu ocasia *colindatului: Pe lista A.* — Eug. Precup 6 cor., Oct. Sorescu 5 cor., Tache Stănescu 20 cor., Nic. Fluștureanu 5 cor., N. Mocan 10 cor., S. Damian 10 cor., Nic. Eremias 6 cor., Dr. Hosanu 20 cor., Dr. Mureșianu 10 cor., B. Baiulescu 8 cor., Petru Nemeș 10 cor., Ios. Pușcariu 10 cor., Nic. Fizeșianu 5 cor., Christian Kertsch 10 cor., Ioan I. Ciurcu 10 cor., Ioan I. Burduloiu 10 cor., Voicu Moțoiu 6 cor., G. B. Popp 10 cor., Casina Română 10 cor., — *cu totul 181 coróne.*

Pe lista B. — I. Vătășan 3 cor.. G. Șerban 10 cor., I. Aron 4 cor., N. N. 2 cor., N. Puiu 4 cor., A. Bidu 8 cor., Elena A. Popovicî 20 cor., Basiliu Popovicî 4 cor., Dr. N. Mănoiu 20 cor., Chiffa 4 cor., văd. Maria M. Branisce 5 cor., Marià Iord. Munteanu 20 cor., Oncioiu 6 cor., N. N. 2 cor., Dum. Stinghe 6 cor.. Ios. Moldovan 6 cor., Aug. Mazzucchi 10 cor.. M. Bogdan 4 cor., I. Petric protopop 10 cor., Voina 6 cor., Dum. Munteanu 4 cor., Dum. Lupan 20 cor., V. Sfetea 4 cor., C. Voicu 4 cor., Ioan Avrigeanu 8 cor. Cu *totul 194 cor.* Din colindat au întrat cu *totul 375 cor.* — Priméscă marinimoșii donatorî cele mai viî mulțămite. — *Direcțiunea scólelor medii gr.-or. române din Brașov.*

O dispariţiune senșațională. Din Budapesta se anunță, că Drul Groc, directorul cunoscutei societățî a librarilor editorî „Pelas", a dispărut din acel oraș. Se ḑice, că Groc a delapidat din casa acestei societățî suma de 250,000 coróne, banî ce i-a perdut la bursa din Viena. Ministerul de esterne din Viena a avisat de acéstă dispariţiune consulatele austro-ungare din România.

Scire polițienéscă. Se face cunoscut, că bóla de gură și de unghiî la animale încetând pe teritorul comitatului și orașului Brașov, carantina a fost desființată.

«Albina» și Sĕcuii.

Într'unul din numerele trecute am fost reprodus după *„Budapesti Hirlap"* scirea „inspăimântătóre" (a aduso mai întâiŭ „Magyarság"), că colegiul reformat „Bethlen" din Aiud ar fi vêndut „Albinei" un bun sĕcuesc de 2000 jugĕre. Ḑiarul guvernamental ḑicea, că „Albina" va vinde acel pământ sĕcuesc țĕranilor românî. „ca ei sĕ formeze între Sĕcuî sentinela acelui romănism triumfător, care în comitate una după alta înghite insulele maghiare, carî au mai rĕmas din trecut".

Tot în acel numĕr al lui „Budapesti Hirlap" s'a publicat un raport despre desbaterea budgetului ministeriului de agricultură în comisiunea financiară a dietei, în care deputatul *Bedo* Albert își esprima nemulțămirea cu *acțiunea sĕcuéscă* a ministrului Daranyi; nu e mulțumit nicî cu politica de colonisare a guvernului, pentru-că *„Albina"* lucréză după un metod mai bun etc.

„Revista Economică" din Sibiiu, ca sĕ se convingă despre adevĕrul acestei nouĕ stofe de agitațiune, a trimis pe un colaborator al sĕu la directorul esecutiv al „Albinei" d-l P. *Cosma*, ca sĕ-l întrebe, décă este adevĕrat, că „Albina" ar fi cumpĕrat dela .colegiul „Bethlen" un bun de 2000 jugĕre.

D-l P. *Cosma* a declarat, că *nimic nu este adevĕrat* din cele ce scriu foile maghiare despre „Albina". Tóte sunt scornitur̂î tendențióse cu scopurî ascunse. Când se agitéză pe acéstă temă, n'are sĕ se înțelégă țĕranul sĕcuiŭ, care e modest și muncitor și nu face datorî, ci „meltoșagoș"-ii scăpătațî: După declarațiunile acestea, d-l *Cosma* face următórea comunicare:

„Dér, décă vréu acei jurnaliștî sĕ publice și scirî adevĕrate despre cumpĕrări de ale „Albinei", le servesc eu cu cea mai recentă scire adevĕrată. În 8 l. c., a doua ḑi de Crăciunul românesc — a ținut erariul — direcțiunea financiară din Sighișóra — licitație reală contra comunei *Buia* pentru o pretensiune erarială de 3343 coróne. Obiectul licitației au fost circa 800 jugĕre de pădure și pășune a foștilor iobagî românî, maghiarî și sașî, care însĕ din negligența organelor respective, în protocolul funduar era inregistrată tot pe comuna politică, ca 'nainte de segregare. Foștii iobagî prin plenipotențiații lor, între carî și *Maurer Béla*, fostul secretar al fostului comite suprem Bethlen Gábor, au înaintat o cerere la „Albina", care încă are pretensiune întabulată pe acele realitățî, ca sĕ participe la licitație și sĕ cumpere pentru ei pășunea și pădurea, fără care ei nu pot esista. „Albina", deși era a doua ḑi de Crăciun, li-a împlinit voia, a participat la licitație și a licitat. Reflectant nu era altul, decât representantele erariului și „Albina". Resultatul a fost, că „Albina" oferind mai mult decât erariul, a rĕmas ea *cumpĕrător* a circa 800 jughere pădure și pășune, și décă licitația va deveni în valóre de drept, o va ceda foștilor iobagî din acea comună, carî repetez, sunt Românî, *Maghiarî* și Sașî, și carî în felul acesta vor sĕ scape de costisitórea tutelă a inspectoratului silvanal.

„Poftim obiect de agitație contra „Albinei", care tinde la „deposadarea Maghiarilor".

Obiceiurî de anul nou.

Rar se va găsi popor, care sĕ aibă păstrate prin tradițiune atâtea obiceiurî, ca poporul românesc. La noi aprópe de fie-care ḑi a anului e legată câte o amintire, schimbată cu vremea în obiceiŭ și păstrată prin ns.

Prima ḑi a anului e însĕ cea mai bogată în obiceiurî.

Sorcova, urările, vergelul, calendarul, vrăjitul, jocul banilor, plugușorul, deschiderea cerului, etc.. sunt atâtea obiceiurî și credințe, carî sunt strîns legate de viéța poporului românesc și fără de carî nu póte trece anul nou.

Étă, după lucrările etnografice ale d-lui *S. Fl. Marian*, membru al Academiei, pe scurt rostul fie-căruî obiceiŭ.

*

Sorcova. Care Român n'a fost *sorcovit* în ḑiua de 1 Ianuarie, până în zorî? Și cu tóte astea puținî sunt aceia, carî și-au esplicat presența ramurilor împodobite cu hârtiî colorate, la copilașii, carî sorcovesc și uréză sĕ fie omul „tare ca piatra — iute ca săgéta".

La bĕtrânii noștri nu se întrebuințau hârtii colorate pentru facerea sorcovei, ci se luau din ḑiua sf. Andreiŭ (30 Noemvrie) ramurî de merî, perî, vișinî și cireșî din grădinî și se puneau în vase cu apă. Până la 1 Ianuarie ramurile înmugureau, ba multe chiar înfloriau. Mugurii și florile acelea erau puse la sorcovele, cu carî sorcoviau copii la 1 Ianuarie.

Bĕtrênii dau copiilor ca dar, pentru sorcovit, fuióre, turte și fagurî de miere.

Aḑî darurile se reduc la un gologan, — ban și ér ban.

*

Plugușorul. Cel mai vechiŭ dintre obiceiurî pare a fi *plugușorul*. Românul nu ară numai tómna și primă-vara, el ară și iérna la sf. Vasilie. Și atuncî ară mai cu chef și mai cu zarvă.

Boii, carî trag plugușorul, sunt împodobițî cu clopote, panglicî și hârtii aurite, ér plugarii pocnesc din bice, cântă și uréză noroc la casa aceluia, care primesce plugușorul sĕ-i tragă brazda norocului pe lângă prag.

Cei carî umblă cu plugușorul sunt flăcăi tinerî aflațî încă sub scutul părinților, plugarî adevĕrațî, carî tot ară de atât amar de vreme pentru norocul și fericirea altora.

Urările ce se spun, mai tot-déuna în versurî, cu ocasiunea plugușorului sunt o comóră de idei isvorite din mintea simplului plugar.

Lângă plugușor merg flăcăi cu *buhaiŭ, clopote* și *bice.*

Buhaiul imitéză mugetul boilor, carî duc plugul pe brazdă, bicele sunt mijlócele de îndemn, ér clopotele amintesc obiceiul crescătorilor de vite, carî în fiecare cirédă aveau câte o vită cu talanga la gât.

*

Vasilca. Décă plugușorul e vechiŭ obiceiŭ și de origine curat românéscă, *vasilca* séu *siva* e un obiceiŭ nou în viéța poporului nostru și păstrat mai numai de Țiganî.

E vorba despre o scrófă grasă, pe care au prins'o nisce Românî și nisce Țiganî și au tăiat'o. Ér când au fost la împărțélă: „luară Românii slănina — ér Țiganii căpățina".

Acea căpățină au purtat'o Țiganii prin tóte părțile, ca sĕ spue povestea ei și înțelepciunea lor.

Țiganii iau căpățina de porc, o împodobesc cu florî naturale și artificiale, cu panglicî și verdețurî, cu cercei, salbe de mărgele și de banî, cu basmale de mătase, cu betéală și cu o oglindă.

Cântecul vasilcăi are multe variante, dér tóte termină cu rugămintea, ca stăpânii căpățînei sĕ fie norociți:

„C'un colac de grâu curat,
„Cât piatra morei de lat;
„Sub colac vadra de vin,
„C'așa-i legea din bĕtrânî,
„Din bĕtrânî, din ómenî buni.

*

Vergelul. Obiceiŭ usitat mai mult în Ardeal. La un om mai cu dare de mână s'adună flăcăi și fete și, printre joc și cânt, sĕ ghicesce viitorul. Fetele, în special, țin sĕ-și afle *ursitul.*

Obiceiul se practică în diferite felurî. după localitățî. În unele locurî se aruncă diferite obiecte într'un vas cu apă, un vergelator spune versurî de ocasie, ér un copil scóte unul câte unul tóte obiectele, le împarte pe la posesorî și uréză în parte fie-căruia noroc la cutare afacere și în cutare vreme a anului.

In alte părțî o femee alésă ca ursitóre ascunde sub talere cuțite, pieptene, ardee, etc.

Fetele ridică pe rênd talerele și ursitórea le spune, că soțul uneia va fi ascuțit și tăios ca un cuțit, al alteia aprins, iute, ca un ardeiŭ etc.

In sfîrșit, în alte părțî *vergelul* e o simplă petrecere cu masă, cânt și joc, organisată de flăcăi, carî învită la un loc anumit pe fetele din sat cu mamele și rudele lor.

*

Calendarul. Țĕranul ține ca de anul nou sĕ-șî reguleze calendarul lui anual. El vré sĕ scie când are sĕ plouă și când va fi secetă, orî care fel de bucate va rodi mai bine.

Ca sĕ scie asta, în séra de 31 Decemvrie ia 12 felii de cépă, le numesce cu numele lunilor din an, le săréza și le pune la o parte, ér a doua ḑi diminéța le cercetéză. Care felie de cépă va fi cu apă, în acea lună va ploua.

Ér ca sĕ scie ce fel de bucate rodesce mai mult, ia cărbunî făcuțî dintr'un lemn și îi aprinde, după ce i-a numit pe unul grâu, pe altul porumb etc., tot în séra de 31 Decemvrie. A doua ḑi îi cercetéză. Care cărbune se va fi prefăcut complect în cenușe, acel fel de bucate va avé rod mai bun în anul început.

Apoi stelele și luna sunt bunî sfătuitorî ai țĕranului în privința schimbărei timpului. Și schimbarea timpului e tot ce interesézá mai mult pe țĕran în întrega lui viéță.

Jocul baniior. Pe unele locurĭ e credința, că banii din comorile îngropate se aprind, jócă în nóptea anului nou și ómenii carĭ văd flacăra și pun semne unde ard, vor găsi a doua ḑi comóra.

Potrivit acestei credințe, mulțĭ îșĭ pierd vremea stând pe câmp în nóptea anului nou.

La orașe e alt joc de banĭ, la cărțĭ. Practica acestui obiceiŭ e fórte costisitóre, une-orĭ ruinătóre pentru jucătorĭ.

*

Deschiderea cerului. Credința, că în aceeașĭ nópte se deschide cerul, e fórte rĕspândită.

Mulțĭ pândesc momentul — căcĭ ar fi un singur moment — când cerul se deschide și aceia, carĭ vĕd o asemenea minune, se simt fericițĭ. Ei povestesc, că frumosul din cer se cobóră și pe pămênt în acea clipă și că Dumneḑeul creator s'arată celor carĭ vor sĕ-l privéscă.

*

Vrăjitul. Étă cel mai rĕspândit obiceiŭ la toțĭ Românii. Care fată orĭ femee nu vrăjesce în ajunul anului nou?

Cu plumb topit, orĭ cu cositor aruncat în apă, după topire; cu busuioc aruncat în ieslea vitelor, etc., se caută ghicirea norocului.

Unele fete. speriate că vremea trece și ursitul nu mai vine, caută sĕ afle în oglindă chipul acelui ursit. Ele, către mieḑul nopții, se desbracă pân' la piele și întră singure într'o cameră unde e o oglindă. Cu lampa aprinsă, ele privesc în sticla ce le reflectéză chipul. Când a sosit mieḑul nopței, apare în oglindă chipul ursitului, palid décă va muri curênd, vesel de va trăi anĭ mulțĭ. O clipă și corpul dispare, ér fata se retrage spre a gândi la viitorul ei mire.

Cel puțin așa spun, că se petrec lucrurile, fetele carĭ au vrăjit în felul acesta.

*

Dér de am sta sĕ le înșirăm pe tóte, n'am mai sfîrși o ḑi întrégă. *„Câte bordee — atâtea obicee".* Lăsăm pe fie-care sĕ-șĭ petrécă cum i-e placul, urând la toțĭ noroc și voie bună pentru anul viitor.

NECROLOG. Stefan Roșian catechet, adm. protopopesc gr. cat., ca soț. Gabriela Helena Roșian ca fiică. Dr. Valer Laslo, văd. Silvia Tempea n. Laslo. Marcel, Laurian Laslo ca frațĭ și soră, Frieda Konradt n. dr. Laslo ca cumnată, Valer Tempea ca nepot, Teodor și Maria Roșian ca socri, Ariton și Ana Roșian ca cumnațĭ, în numele lor și al tuturor consângenilor și al afinilor, în nemărginita lor durere anunță încetarea din viéță a preaiubitei și în vecĭ neuitatei soții, mame, mătușe, cumnate și nore **Hortensia Leontina Roșian n. Laslo**, care după scurte suferințe, împărtășita cu SS. Sacramente, șĭ-a dat nobilul și blândul sĕu suflet în mânile Creatorului în 11 Ian. st. n. la $4^1/_2$ óre diminéța, în al 31-lea an al etății și al 3-lea al prea fericitei sale căsĕtorii. Osĕmintele scumpei decedate se vor aședa spre vecĭnic repaus în 13 Ian. a. c. la órele 2 p. m. în cimiterul comun al Clușului. — *Clușiu*, 11 Ian. 1902.

— Maria Luchi n. Mureșian, Liviu Mureșian, veterinar de stat și medic practic, Elisabeta Tanco n. Mureșian, Dr. Sever Mureșian, profesor la școla de belle-arte în Iașĭ, Lucreția Moisil n. Mureșian ca fiice resp. fii, Iosif Luchi. major reg. ung. în retragere, Cornelia Mureșian n. Dombradi. Dr. Paul Tanco profesor gimnasial, Emilia Mureșian n. Popasu, Dr. Constantin Moisil profesor gimnasial ca nurorĭ resp. gînerĭ și alte numeróse rudenii anunță, că **Vasile Mureșian**, învĕțător normal în retragere, după îndelungate și grele suferințe și-a dat nobilul sĕu suflet în mâna Creatorului la 31 Decemvrie în etate de 95 de anĭ Inmormêntarea s'a făcut Joi, 3 Ianuarie 1902 st. n. în cimiterul gr. cat. din Năsĕud.

☞ Domnii abonențĭ, carĭ nu și-au reînoit încă abonamentul, sĕ binevoiască a-l reînoi, ca sĕ nu li-se întrerupă regulata espedare a ḑiarului.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei"

---

*Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.***

*Redactor responsabil: **Traian H. Pop.***

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Ianuarie st. v. 1902 se deschide nou abonament, la care învităm pe toțĭ amicii și sprijinitorii föiei nóstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 coróne; pe șése lunĭ 12 coróne; pe trei lunĭ 6 coróne; pe o lună 2 coróne.

Pentru România și strĕinătate: pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ, pe o lună fr. 3.50

Abonarea se póte face mai ușor prin *mandate postale.*

Administrațiunea.

„Călindarul Plugarului" pe anul comun 1902.

A apărut și se póte procura dela *Tipografia A. Mureșianu* (Brașov) **„Călindarul Plugarului"** pe anul comun 1902.—Anul X.

Acest călindar, care se estinde pe 9 cóle de tipar format 8⁰ mare cuprinde:

In *partea calendaristică*: Cronologia anului 1902; Regentul anului; Sĕrbătorile și alte ḑile schimbătóre; calculul sĕrbătorilor mai marĭ; Porturile etc. Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului cu sfaturĭ pentru plugarĭ și semnele de timp după calendarul de 100 de anĭ.

Urméză Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postelor; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; Têrgurile din Ardeal, Bănat și Țéra unguréscă în ordine alfabetică și apoi după lună și ḑi; Tîrgurile din Bucovina; Mĕsurile metrice etc.

In *partea literară* se găsesc bucățĭ alese de cetit: „Cetatea dela Fântânele"; (Moțul: Teofil Frâncu); „O scrisóre dela Muselim Selo" (poesie de G. Coșbuc); „Frumósa Irina" (baladă de St. O. Iosif); „Raze de primăvară" (poesie de Z. Bârsan-Veturio); „Grăuntele de grâu" (de contele Lew Tolstoi); „Bĕtrânul clopotar" (Idilă de primăvară, (de W. Korolenko); „Lăcomia strică omenia" (Proverbe de Marion); „Doué hiene" (fabulă, de Gavril Bodnariu); „Găscele Ovreului" (anecdotă, de Cărăbuș).

Partea economică: „O ramură de producțiune și avuția națională"; „Facețĭ pânză în casă" (ambele de Dr. G. Maior); „Economia": „Iernatul vitelor". — Urméză diferite povețe; lectură distractivă, glume etc.

Călindarul are în frunte portretul lui *George Lazar*, cu biografia, (în partea literară.)

Un esemplar „Călindarul Plugarului" costă 25 cr. (50 banĭ), plus 5 banĭ porto postal. *Vĕndĕtorilor se dă rabat cuvenit.*

Tuturor amicilor, cunoscuților și sprijinitorilor mei le poftesc

An nou fericit!

D. Dozsé,
Grande Restaurante,
gara Timișóra Josefine

Cursul pieței Brașov.

Din 14 Ianuarie n. 1902.

Bancnota rom.	Cump.	18.94	Vênd	18 98
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.84
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.—	Vênd.	19.04
Galbenĭ	Cump.	11.34	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	128.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.72	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100	Vênd.	101.—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 7 Ian. n. de 21,902 capete, la 8 Ianuarie n. au întrat 415 capete și au eșit 331 capete, rĕmânênd la 2 Ianuarie n. un numĕr de 26 978 capete.

Se notéză marfa ungurésca: veche grea dela —— fil. tînĕră grea dela 9 —9 fil., de mijloc dela 90—92 fil. ușóră dela 88—90 fil. — Sêrbéscă: grea 88—90 fil., de mijloc 84—86 fil., ușóră 82—84 fil. kilogramul.

Cursul losurilor private

din 24 Dec 1902.

	cump.	vinde
Basilica	17.10	18 10
Credit	396.—	398.—
Clary 40 fl. m.	156.—	160.—
Navig. pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	80.—	86.—
Krakau	71.—	78.—
Laibach	70.—	77.—
Buda	—.—	—.—
Palffy	170 —	174.—
Crucea roșie austriacă	160. -	172 —
„ „ ung.	49.75	50 75
„ „ ital.	25.50	26.50
Rudolf	78 —	80 —
Salm	222 —	226 —
Salzburg.	—.—	—.—
St. Genois	240. —	250 —
Stanislau	—.—	—.—
Trientine $4^1/_2$% 100 m. c.	396.75	398.75
„ 4% 50	29.40	31.40
Waldstein	40.—	0.—
„ de 10 francĭ	22.—	24.—
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Busa de Bucurescĭ

din 24 Dec 1901

Valorĭ	Do-bêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	$94.^1/_2$
„ „ Impr. 1892	5 „	Ian.-Iul.	$98^3/_4$
„ „ din 1893	5 „	„ „	$93.^1/_4$
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de $32^1/_2$ mil.	4 „	Ian.-Iul.	89.—
„ „ Impr. de 50 mil.	4 „	„ „	80.—
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	79.—
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	80.—
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	$79.^1/_2$
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	$80^1/_4$
Oblig. de Stat (Conv rurale)	6 „	Mai-Nov.	$80^1/_4$
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale	5 „	Ian.-Iul.	93 —
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	$79^3/_4$
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	$78.^3/_4$
„ „ „ Iașĭ	5 „	„ „	$73.^3/_4$
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	—.—
	V. N.		—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Națion. ult. iv. 80.—	500	într. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	220.5
Dacia România ult. div. 35 lei	200	într. v.	268.—
Naționala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	1 4.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	375.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	380 —
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	— —
„ „ „ „ 2 em u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistrița" soc. p. f. hârtii 30 l	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse.	12	„ „	—.—

Scompturĭ:

Banca na . a Rom.	7%	Paris	3%
Avansurĭ pe efecte	8 „	Petersburg	6%
Banca agricolă	1 „	Berlin	4%
Londra	3 „	Belgia	$3^1/_2$
Viena.	4—	Elveția	5%

Nr. 251 - 1902.

PUBLICAȚIUNE.

Se provócă toțĭ posesorii de cân de pe teritoriul orașului Brașov, ca **spre scopul conscrierei cânilor pe anul 1902** se ia dela oficiul orășĕnesc de dare **până în 30 Ianuarie a. c.** în primire foile de însinuare, și provĕḑute cu datele recerute, sĕ le aștérnă aceluiașĭ oficiu, *cel mult până la 10 Februarie a. c.*

Pentru acei posesorĭ de cânĭ, carĭ nu pot scrie, se provĕd foile de însinuare, pe temeiul informațiunilor lor verbale, de către oficiul orășĕnesc de dare cu datele recerute,

Acei, carĭ îndecursul anului ajung în posesiunea unui câne, se îndatoréză, ca pe basa foiei de însinuare sĕ arate îndecursul de 3 ḑile oficiului orășĕnesc de dare, că posede câne.

Intrelăsarea însinuărei cânilor se pedepsesce, în sensul statutului de cânĭ, *cu pedépsă dela 1 cor. până la 100 corone sĕu cu arestul corespunḑĕtor.*

Brașov, 10 Ianuarie 1902.

Oficiul de dare orășenesc.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.